DE LA ÎNŢELEGEREA FENOMENULUI VORBIRII PÂNĂ LA OPŢIUNEA PENTRU METODA INDUCTIVĂ DE ÎNSUŞIRE A LIMBII (II)

VIŠESLAVA ĆIRIĆ

Cuvinte cheie: *metoda inductivă, cod primar, informaţie primară, cod comunicaţional, asamblaj verbal-nominal*

Încercăm să prezentăm acum mai detaliat edificarea de propoziţii prin utilizarea în acest scop a asamblajelor verbal-nominale.

Ne putem imagina un grup de copii, culegând fructe de pădure.

Unii culeg afine, alţii alune. Se mai află şi câte un copil care nu participă la cules. In câmpul lor vizual pătrund diverse informaţii primare sub forma interogativă, afirmativă şi negativă. Prezentăm unele dintre acestea:

EU		CULEG	AFINE
TU		CULEGI	AFINE
EL		CULEGE	AFINE
NOI		CULEGEM	AFINE
VOI		CULEGEŢI	AFINE
EI		CULEG	AFINE
EU	NU	CULEG	AFINE
TU	NU	CULEGI	AFINE
EL	NU	CULEGE	AFINE

BDD-A12974 © 2011 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:54:22 UTC)

NOI	NU	CULEGEM	AFINE
VOI	NU	CULEGEŢI	AFINE
EI	NU	CULEG	AFINE

Dacă e nevoie să reflecte unele dintre informaţiile din câmpul lor vizual, copiii, pe baza formelor personale la timpul prezent ale verbului „a culege” şi ale formelor cazuale de la cuvântul „afine”, aflătoare în computerul lor fonic personal, vor ţese „rapid” asamblaje verbal-nominale corespunzătoare respectivelor informaţii, şi anume:

eu	culeg	afine	
tu	culegi	afine	
el	culege	afine	
noi	culegem	afine	
voi	culegeţi	afine	
ei	culeg	afine	
eu	nu	culeg	afine
tu	nu	culegi	afine
el	nu	culege	afine
noi	nu	culegem	afine
voi	nu	culegeţi	afine
ei	nu	culeg	afine

Aşadar, computerul fonic al fiecărui copil nu numai că are în cuprinsul său un dicţionar *sui generis*, dar execută şi selecţia cuvintelor necesare la forma necesară (conform codului comunicaţional) şi îmbinarea lor în asamblaje verbal-nominale.

Ceea ce urmează este edificarea propoziţiilor din unele asamblaje, bineînţeles în procesul vorbirii.

La întrebarea „Ce faceţi aici?” pot urma propoziţii izolate „Eu culeg afine.” „Noi culegem afine.” Ele sunt rezultatul ridicării la rang de propoziţie a asamblajelor *eu culeg afine, noi culegem afine.*

La aceeaşi întrebare se poate răspunde şi cu un textuleţ, de exemplu:

Eu culeg afine. Şi Matei culege afine.

BDD-A12974 © 2011 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:54:22 UTC)

Şi Petre culege, dar nu culege afine.

El strânge alune. Şi Gheorghe strânge alune.

Iar Paul nu strânge nici alune nici afine.

Parcă numai el?

Doar prima propoziţie din text s-a ivit prin preluarea neschimbată a asamblajului verbal-nominal din ţesătura limbajului exemplificată. Celelalte propoziţii sunt rodul unor intervenţii în forma asamblajelor verbal-nominale. Deşi nu e greu de sesizat care sunt procedeele de transformare a asamblajelor verbal-nominale în propoziţii, noi vom enumera unele dintre acestea:

- preluarea asamblajului în forma sa originală;
- înlocuirea unui cuvânt verbal sau nominal la o anumită formă flexionară cu un alt cuvânt verbal sau nominal la aceeaşi formă flexionară;
- omiterea cuvintelor care se subînţeleg;
- schimbarea ordinii cuvintelor;
- adăugarea „la ţesătura" a cuvintelor din categoria părţilor de vorbire neflexibile.

În vederea transformării corecte a asamblajelor verbal-nominale în propoziţii e nevoie de edificarea integrală a benzii sonore, deşi doar unele asamblaje din componenţa ei vor fi utilizate spre obţinerea de propoziţii. De ce?

Pentru că vorbitorii neavând habar de gramatică, nu dispun de o altă modalitate de a face distincţie între formele verbale la diverse persoane, singular şi plural.

Informaţia primară este accesibilă simţurilor, dar nu este înveşmântată în cuvinte. Asamblajul verbal-nominal în schimb se aude în computerul fonic al vorbitorului şi îi este proprie o intonaţie neutră. Cu ocazia unei eventuale notări a asamblajului verbal-nominal, nu se aplică regulile de ortografie şi de punctuaţie. Când este comunicată oral, propoziţia se rosteşte cu o intonaţie specifică. Când este notată, se aplică neapărat regulile de ortografie şi de punctuaţie.

Textul exemplificat de noi este alcătuit din propoziţii ivite din asamblaje verbal-nominale de acelaşi tip. În practica vorbirii aşa ceva se întâmplă rar. În mod curent şi cel mai simplu text este

BDD-A12974 © 2011 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:54:22 UTC)

alcătuit din propoziţii ivite din asamblaje verbal-nominale aparţinând cel puţin la două-trei tipuri distincte. Oare, în astfel de situaţii, vorbitorii sunt nevoiţi „să ţese" mai multe benzi sonore, fiecare cuprinzând asamblaje de alt tip? întocmai. Dar, „ţesutul" asamblajelor şi transformarea lor în propoziţii se realizează aproape concomitent. De aceea sunt aproape de nesesizat. Ca dovadă că înainte de toate vorbitorii participă la actul comunicaţional în calitate de persoane bine antrenate. Precum sportivii.

În altă ordine de idei, de mare importanţă este atitudinea vorbitorilor faţă de informaţii Să ne ocupam şi de acest aspect.

Revenind la tabelul-model cuprinzând informaţii primare şi la banda sonoră corespunzătoare, alcătuită din asamblaje verbal-nominale, de asemenea la textuleţul încropit din unele dintre respectivele asamblaje, observăm numaidecât două lucruri:

1) Au fost utilizate spre a fi transformate în propoziţii doar unele asamblaje, adică acelea de care vorbitorii aveau nevoie pentru a comunica informaţiile menite acestui scop.
2) Din asamblajele neutilizate se poate încropi de asemenea un textulet, vizând comunicarea altor informaţii. Din moment ce au rămas neutilizate, este clar că vorbitorii n-au fost interesaţi şi de comunicarea altor informaţii.

Având în vedere cele expuse anterior, conchidem:

Informaţiile primare din tabelul-model sunt informaţii virtuale, adică pasibile de a fi transmise, comunicate.

Informaţiile din acelaşi tablou-model, selectate spre comunicare, tocmai pentru că au intrat în vizorul comunicaţional al vorbitorilor, devin din virtuale – informaţii reale(real însemnând aici comunicabil în timp util).

Procesul comunicaţional este declanşat de informaţiile considerate reale.

Pentru că informaţiile considerate reale au fost iniţial virtuale şi mai ales pentru că treptat tot noi şi noi informaţii virtuale devin reale, conchidem că drumul spre noi cote ale cunoaşterii, dar şi spre noi performanţe ale limbajului care le evidenţiază, este umplut cu informaţii virtuale. Drumul are două direcţii:

1) cea care permite evidenţierea unor informaţii deja existente;

BDD-A12974 © 2011 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:54:22 UTC)

2) cea care permite crearea de noi informaţii, pe baza (arhe)tipurilor deja cunoscute.

Să încercăm să confirmăm pe bază de exemple cele afirmate.

1. Pădurile tropicale adăposteau maimuţe şi papagali din timpuri imemoriale fără ca omul alb să le bănuiască măcar existenţa. Când primii europeni au ajuns să vadă animalele amintite, primul gând i-a dus la convertirea informaţiei reale în propoziţie. Dispuneau de codul comunicaţional al identităţii în principalele limbi europene şi pentru „a ţese" asamblaje aferente aveau nevoie de substantive care să denumească papagalul şi maimuţa. Unii au apelat în acest scop la denumirile din limba aborigenilor, alţii, pur şi simplu, au inventat noi denumiri. Şi aşa informaţia primară virtuală „Aceasta este maimuţa" a devenit mai întâi reală, apoi pe baza codului comunicaţional al identităţii a luat forma unui asamblaj verbal-nominal vizând identitatea ca în cele din urmă să devină propoziţie. Cunoaşterea umană s-a îmbogăţit deci, mână în mână cu îmbogăţirea vocabularului, ca parte a limbajului. Exemplu similar îl reprezintă şi descoperirea elementelor chimice în natură şi includerea lor în circuitul comunicaţional.

2. Spectaculoasă este şi crearea unor informaţii de către om. Pe baza informaţiei primare PASĂREA ZBOARĂ, purtătoare a codului primar vizând o acţiune curentă, al cărei realizator este un animal zburător, constructorii de aeroplane au creat o nouă informaţie, şi anume AVIONUL ZBOARĂ.

Codurile primare sunt eterne, adică fără început şi sfârşit. Sunt indestructibile şi inepuizabile în privinţa productivităţii. Ele sunt darul făcut oamenilor ca şansă de a-şi împlini vocaţia umană, de a se autodepăşi, dar numai în calitatea lor de persoane care practică vorbirea, atât cât le permite limbajul însuşit.

Într-un sens .foarte special, cel sufletesc, dar mai ales spiritual, oamenii sunt ceea ce sunt, fiecare în sine, în conformitate cu calitatea comunicării interumane de care sunt în stare şi de care au parte.

* * *

Istoricii consideră că limbile au apărut la sfârşitul paleoliticului) (a epocii pietrei cioplite), şi anume în mileniul al şaptelea

BDD-A12974 © 2011 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:54:22 UTC)

înaintea erei noastre. Lingviştii consideră că formarea limbilor, ca proces, a necesitat mai multe secole.

Dacă omenirii i-au trebuit secole spre a-şi edifica limbile, copiii moderni îşi însuşesc prima limbă în anii care premerg frecventării grădiniţei, şi-o îmbogăţesc apoi la grădiniţă şi în primele patru clase ale şcolii.

Copilul mai întâi gângureşte. Este o exersare a sunetelor (morfemelor) din componenţa cuvintelor pe care le aude în casă. Ceva mai târziu, copilul rosteşte primele cuvinte. Neiniţiaţii cred că e vorba de cuvinte izolate pur şi simplu. Respectivele cuvinte sunt însă componentele anumitor asamblaje verbal-nominale. De exemplu, copilul spune *...apă* în loc de *vreau apă.*

Copilul a observat cum de fiecare dată când fratele mai mare spune „Vreau apă" cineva de-ai casei îi dă apă. Simţind setea, şi copilul se străduieşte să procedeze precum fratele său în asemenea situaţii. Procedeul copilului este reflex, nimic altceva.

La un moment dat, copilul va spune *vreau apă*. Treptat, va înlocui, în cadrul acestui model, partea nominală: *vreau lapte*, *vreau suc*, apoi cea verbală *doresc apă*, apoi ambele părţi *doresc lapte*.

Copilul procedează la fel şi în cazul altor asamblaje verbal-nominale. Ceea ce pentru adulţi sunt propoziţii, pentru copilul foarte mic sunt asamblaje verbal-nominale. Asamblajele sunt preponderent sub semnul actului reflex, pe când propoziţiile, sub semnul actului de conştientizare. Când încetează comportamentul comunicaţional reflex Probabil atunci când copilul înlocuieşte ambii termeni ai asamblajului verbal nominal luat ca model.

În momentul când încetează comportamentul comunicaţional reflex, copilul exclude din memorie asamblajele verbal-nominale însuşite, înlocuindu-le cu şiruri de cuvinte, verbale şi nominale, la formele dictate de codurile comunicaţionale ale asamblajelor ştiute şi luate ca model. Având la dispoziţie în memorie astfel de şiruri de cuvinte, de fapt şiruri paradigmatice, pentru că într-un singur şir se află cuvintele care pe baza unei singure desinenţe (unei anumite desinenţe) etalează o anume formă gramaticală, copilul poate uşor să compună asamblaje verbal-nominale din cuvintele dintr-un şir para-

BDD-A12974 © 2011 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:54:22 UTC)

digmatic verbal şi dintr-un şir paradigmatic nominal. Şi uşor poate realiza propoziţiile de care are nevoie.

În familie, la grădiniţă şi în primele patru clase la şcoală, copilul, înaintând în cunoaştere, îşi completează mereu şirurile paradigmatice cu noi cuvinte. Copilul şi-a însuşit limba maternă atunci când poate cursiv să reflecte realitatea prin intermediul propoziţiilor simple, dezvoltate şi a frazelor cu grad redus de complexitate, care se bazează pe asamblaje verbal-nominale comune majorităţii populaţiei adulte. E vorba desigur de limbajul de bază care-i permite copilului comunicarea la nivelul nepretenţios, dar satisfăcător în privinţa menţinerii unor relaţii acceptabile cu cei din jur. Este mulţumit şi el şi cei din jur pentru că necesităţile comunicaţionale curente, de fiecare zi, micul vorbitor le satisface fără efort.

Majoritatea se şi opreşte aici. Şi fără să-şi dea seama, repetând mereu acelaşi discurs verbal, se antrenează la acest nivel, atingând cote maxime de eficienţă şi nesimţind nevoia să-şi depăşească orizontul. Această automulţumire a vorbitorilor este depăşită de puţini în cadrul următoarelor cicluri şcolare. Cu toţii înţeleg ce li se spune la orele de chimie, biologie etc. Dar neauzind acelaşi limbaj acasă, pe stradă, nu-l pot exersa în suficientă măsură, decât dacă citesc multe pagini, timp îndelungat, în domeniile respective, ceea ce majoritatea nu o face.

Pe de altă parte, copiii care au crescut accidental în afara societăţii umane, în compania animalelor, în pădure, fiind recuperaţi de societate fizic, chiar în cazul unor eforturi speciale din partea educatorilor, nu reuşesc să devină cu adevărat membri ai societăţii. Ei ştiu sute de cuvinte izolate pe care le înşiră haotic fără a fi în stare să le combine în asamblaje verbal-nominale. Nu sunt în stare de aşa ceva pentru că n-au parcurs fazele pe care în mod obişnuit le parcurg copiii în familie. Şi acest caz ar putea fi un argument în favoarea afirmaţiei că unităţile de bază ale limbajului nu sunt cuvintele autonome, ci asamblajele verbal-nominale.

În continuare, vom discuta despre însuşirea limbilor străine, dar în mediul în care ele se vorbesc în mod curent.

De exemplu, despre însuşirea de către sârbi a limbii române, dar, *nota bene*, de către sârbii din Serbia care petrec nişte ani în

BDD-A12974 © 2011 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:54:22 UTC)

capitala României. În jur nu aud niciun cuvânt sârbesc. În principiu, calea pe care o parcurg este comparabilă cu cea parcursă în copilărie cu ocazia însuşirii limbii sârbe materne.

Adică, pe baza propoziţiilor româneşti pe care le aude non-stop şi care pentru el, o bucată de vreme, sunt doar asamblaje verbal-nominale, cetăţeanul din Serbia stochează în computerul său fonic şiruri de verbe româneşti şi şiruri de substantive româneşti la formele dictate de diversele coduri comunicaţionale ale limbii române. Şi „uită" temporar de şirurile de cuvinte sârbeşti din acelaşi computer fonic, care sunt repartizate conform codurilor comunicaţionale ale limbii sârbe.

Această amnezie temporară se dovedeşte extrem de practică, în sensul că studentul sârb nu va fi tentat să utilizeze cuvintele româneşti conform codurilor comunicaţionale ale limbii sale materne, ale limbii sârbe. Exprimându-ne neacademic, vom spune că, învăţând româneşte în România, cetăţeanul din Serbia „gândeşte româneşte". După ce şi-a însuşit în felul acesta limba străină, cetăţeanul din Serbia are toate şansele să devină un excelent traducător. Antrenat în procesul traducerii, fie din limba română în limba sârbă, fie din limba sârbă în limba română, el gândeşte aproape concomitent în ambele limbi. Adică, auzind propoziţii româneşti, gândeşte româneşte, iar apoi când trebuie să le transpună în limba sârbă, gândeşte sârbeşte. De fapt, el, auzind un anume conţinut informaţional în limba română, rostit de cei care ştiu româneşte, dar nu şi sârbeşte, ştie fără greş care asamblaje verbal-nominale româneşti i-au stat la bază şi instantaneu le găseşte echivalentul, adică asamblajele verbal-nominale sârbeşti. Găsindu-le, din ele construieşte rapid propoziţiile sârbeşti, pe care le rosteşte pentru a fi înţelese de cei care ştiu doar limba sârbă.

El „simte" esenţa actului de translaţie, strict dependent de persoana translatorului, adică, doar prin intermediul persoanei care cunoaşte două limbi se săvârşeşte transferul unui anume conţinut informaţional dintr-o limbă într-alta. El, de asemenea, ştie că suportul lingvistic al conţinutului informaţional, reprezentând obiectul traducerii, este constituit din crâmpeie de limbaj, diferite în cele două limbi. De aceea este atent să echivaleze cât mai bine asamblajele

BDD-A12974 © 2011 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:54:22 UTC)

verbal-nominale din cuprinsul primului crâmpei de limbaj cu asamblajele verbal-nominale din cuprinsul celui de-al doilea crâmpei de limbaj, dat fiind că primul crâmpei aparţine limbii din care se „traduce, iar cel de-al doilea, limbii în care se traduce.

Şi totuşi există şi o altă viziune asupra traducerilor dintr-o limbă în alta.

Ea se bazează pe concepţia tradiţionalistă privind componentele limbajului: încă mulţi consideră că limbajul este alcătuit din cuvinte autonome, şi nu din asamblaje verbal-nominale. Prin urmare, traducătorul se străduieşte să echivaleze cât mai bine cuvintele din două limbi diferite, cuvinte având acelaşi sens lexical. Rezultatele obţinute de traducătorii tradiţionalişti nu sunt întotdeauna satisfăcătoare. De obicei textul tradus sună artificial, iar conţinutul informaţional supus transferului, odată înveşmântat în cea de-a doua limbă, nu e lipsit de carenţe, unele chiar serioase.

Însuşirea unei limbi străine pe terenul propriu al acesteia reprezintă un avantaj indiscutabil. De acest avantaj profită doar puţine persoane, deoarece nu fiecare doritor poate să ajungă pe terenul natal al limbii străine spre a şi-o însuşi.

Limbile străine, ca obiect de studiu, îşi merită pe deplin numele pentru că cei care le învaţă comunică în mod curent acasă, pe stradă, peste tot în limba maternă, limba mediului autohton. Vom zăbovi şi asupra acestei probleme.

Învăţăceilor care-şi însuşesc limba străină acolo unde toată lumea foloseşte doar limba lor maternă, le stau la dispoziţie manuale, dicţionare, ghiduri de conversaţie, culegeri de texte în diverse limbi străine, filme didactice, profesori de limbi străine la şcoală şi acasă. Manualul de limbă străină cuprinde un mini-vocabular la începutul fiecărei lecţii, în care cuvintele sunt ordonate la fel ca în dicţionare. Elevii le memorează, atât forma de bază cât şi sensul lexical.

Următoarea secţiune a lecţiei cuprinde un text interesant în limba străină, obligatoriu tematic („În familie”, „La şcoală”). În continuare, sunt prezentate explicaţiile gramaticale, vizând infrastructura textului. Elevii conjugă verbele şi declină substantivele din text, citesc apoi textul. Deoarece îl înţeleg instantaneu, profesorul nu mai solicită elevilor traducerea lui expresă. Lecţia se încheie cu tot felul

BDD-A12974 © 2011 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:54:22 UTC)

de exerciţii. Elevilor, dintre exerciţiile oferite spre rezolvare, le plac mai ales întrebările la care sunt invitaţi să răspundă utilizând propoziţiile din text.

Există şi un text în limba maternă care urmează să fie tradus în limba străină. Acest gen de exerciţii se numeşte „traducere inversă" (traducerea numită „directă" este din limba străină în limba maternă). Elevilor, traducerea inversă nu le este prea simpatică. Este un exerciţiu care solicită mult efort şi, în plus, în viziunea profesorului, rezolvarea lui este departe de a fi la cote maxime. Un exerciţiu de acelaşi tip îl reprezintă şi compunerea din partea elevilor a unui text în limba străină – la libera alegere sau pe o temă dată.

Sunt iritaţi de nemulţumirea profesorului mai ales elevii eminenţi. Ei demonstrează că au utilizat corect desinenţele verbale şi nominale. Iar profesorul le spune atunci: „Aţi utilizat formele corecte şi în acelaşi timp aţi procedat impropriu. Aţi utilizat cuvintele străine după logica limbii materne. Pentru că aţi gândit în limba maternă, în loc să gândiţi în limba străină."

A gândi în limba străină înseamnă a realiza asamblaje verbal-nominale utilizând cuvinte străine conform codurilor comunicaţionale ale respectivei limbi străine. Dar termenii de asamblaj verbal-nominal, de cod comunicaţional sunt deocamdată neincluşi în practica şcolară. Vom recurge din nou la exemple.

De data aceasta ne referim la sârbii care învaţă româneşte la Beograd, acolo unde se aude, normal, peste tot limba sârbă. Deocamdată sunt începători şi urmează să traducă din limba sârbă în limba română următorul text:

– Od koga je štof?
– Od mame.
– Od čega je štof? Od vune ili od sintetike?
– Od vune.
– A šta šiješ od štofa?
– Kaput.

Traducerea sună cam aşa:

– De la cine e stofa?
– De la mama.
– De la ce e stofa? De la lână sau de la materie sintetică?

BDD-A12974 © 2011 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:54:22 UTC)

– De la stofă.

– Şi ce coşi de la stofă?

– Un palton.

Profesorul le explică: „În primele două propoziţii aţi folosit bine prepoziţia ***de la.*** În următoarele propoziţii, trebuia să folosiţi prepoziţia ***din***. Dar voi n-aţi gândit româneşte şi de aceea aţi greşit.”

A gândi româneşte înseamnă a folosi codurile comunicaţionale ale limbii române, şi anume:

– Cel referitor la obţinerea unui obiect de la o persoană, care prevede îmbinarea unui verb cu un substantiv precedat de prepoziţia ***de la.***

– Cel referitor la materia primă din care se obţine ceva, care prevede îmbinarea unui verb cu un substantiv precedat de prepoziţia ***din.***

Când se spune doar că prepoziţia ***od*** se traduce româneşte cu prepoziţiile ***de la, din,*** apar surprize de felul celor semnalate. E preferabil să se prezinte codurile comunicaţionale şi apoi acestea exersate cu câteva zeci de asamblaje verbal-nominale aferente.

Până la urmă cei ambiţioşi, chiar dacă habar n-au de codurile comunicaţionale, datorită unor lecturi îndelungate de texte în limba străină, tot vor ajunge să le aplice corect. Este o cale ocolită, desigur, dar altă soluţie nu prea există în cazul în care nu se fac referiri directe la codurile comunicaţionale. Demersul ni se pare eroic. Nu sunt însă toţi elevii eroi, nu rezistă toţi până la victoria finală, până la însuşirea limbii. Dar dacă unii dintre ei spun „Nu suntem eroi, dar intenţiile noastre sunt ferme, ne puteţi ajuta?”. În acest caz, le prezentăm oferta noastră concretă în ultimul segment al prezentei expuneri.

Elevilor care învaţă limbi străine în mediul autohton, în care respectivele limbi nu sunt mijlocul de comunicare curentă, le recomandăm *metoda inductivă de studiu*.

Mulţumită ei, vor putea din start să gândească în limba pe care o studiază, adică „să ţese” asamblaje verbal-nominale din cuvintele limbii străine, pe baza codurilor comunicaţionale ale acesteia, şi să le transforme apoi în propoziţii.

Lecţiile nu au o durată fixă. Unele se desfăşoară pe durata mai multor ore. In acest caz, studiul se rezumă la o singură oră pe zi.

BDD-A12974 © 2011 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:54:22 UTC)

Prezentăm în continuare desfăşurătorul lecţiilor.

Să ne imaginăm că nişte elevi sârbi învaţă româneşte în Serbia.

La începutul lecţiei, profesorul îi anunţă pe elevi care este codul comunicaţional de care se vor ocupa.

Din start le prezintă, spre comparaţie, şi codul comunicaţional aferent limbii străine, şi cel corespunzător în limba maternă.

Presupunem că le prezintă codul comunicaţional al identităţii. Deşi şi în limba română şi în cea sârbă el este acelaşi, totuşi, datorită existenţei în limba română a articolului, dar a inexistenţei lui în limba sârbă, fiecare substantiv sârbesc (*direktor*) are drept echivalent trei variante în limba română (*director, un director, directorul*).

Profesorul oferă apoi fiecărui elev câte o listă cuprinzând substantive româneşti denumind fiinţe, substantive care îşi menţin accentul în timpul declinării pe ultima silabă şi care edifică forma de plural cu ajutorul desinenţei -i.

De pildă, o astfel de listă se găseşte în anexa alăturată.

Profesorul citeşte cuvintele de pe listă, apoi le citesc şi elevii. Se insistă asupra pronunţiei şi accentuării corecte, la singular şi la plural, mai puţin însă asupra sensului lexical.

Profesorul notează, de asemenea, pe tablă formele personale ale verbului *a fi* la timpul prezent.

În continuare, pe baza celor scrise pe tablă şi a unui singur substantiv de pe lista substantivelor, profesorul „ţese", spre exemplificare, asamblaje verbal-nominale la formele interogativă, interogativ-negativă, afirmativă şi negativă.

De pildă:

eu	sunt	învăţător	
tu	eşti	învăţător	
el	este	învăţător	
noi	suntem	învăţători	
voi	sunteţi	învăţători	
ei	sunt	învăţători	
eu	nu	sunt	învăţător
tu	nu	eşti	învăţător
el	nu	este	învăţător
noi	nu	suntem	învăţători

BDD-A12974 © 2011 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:54:22 UTC)

voi	nu	sunteţi	învăţători
ei	nu	sunt	învăţători

Deoarece formele afirmative şi cele negative în varianta lor interogativă se deosebesc în limba română doar prin intonaţie (în limba sârbă şi prin alte procedee), profesorul redă banda sonoră în cele patru variante, folosindu-se de intonaţia necesară.

Pe baza modelului oferit de profesor, fiecare elev, după ce-şi alege un alt substantiv de pe lista substantivelor, „ţese" o bandă sonoră similară, cuprinzând asamblaje verbal-nominale vizând identitatea. Pe baza „ţesăturii" sale, profesorul încropeşte un microtext sub formă de dialog şi-l prezintă elevilor:

– Ion este învăţător, iar Petre este şi învăţător şi dirijor.
– Dar şi tu eşti dirijor.
– Nu sunt însă învăţător.
– Nici Ion nu este dirijor.
– Dar este director. învăţător şi director.

După modelul oferit, fiecare elev încropeşte propriul text sub formă de dialog, folosindu-se de propria bandă sonoră şi de unele substantive de pe lista substantivelor.

Dacă are nevoie de cuvinte din categoria părţilor de vorbire neflexibile, elevul va solicita ajutorul profesorului.

Profesorul va prezenta apoi o primă variantă a benzii sonore, cuprinzând şi articolul nehotărât, şi a doua variantă, cuprinzând articolul hotărât.

Pe baza lor va încropi un alt microtext:

– Învăţătorul Ion Popescu este acolo?
– Acolo este directorul Liviu Popescu.
– Iar aici?
– Aici mai sunt un secretar şi un profesor.
– Pardon!
– Ei, mai sunt şi eu. Eu sunt învăţător, dar nu sunt Popescu.
– Nu sunteţi Ion Popescu?
– Nu sunt Ion Popescu, ci Mihai Ivănescu.

Va trebui ca elevii să-i urmeze exemplul.

Din nou are cuvântul profesorul. El spune:

BDD-A12974 © 2011 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:54:22 UTC)

„Imediat după ce memoraţi cuvintele din tabel,vă voi oferi un alt tabel de substantive româneşti, tot de genul masculin, dar care au nevoie pentru edificarea pluralului şi de un alt element morfologic în afara desinenţei. Pe rând, veţi primi tabele cu substantive feminine şi neutre. Din ele veţi încropi texte similare. Şi aşa, treptat, computerul vostru fonic va acumula şiruri de substantive româneşti, şiruri de care dispun, încă din copilărie, vorbitorii nativi ai limbii române. Aceste şiruri se deosebesc de şirurile similare de substantive sârbeşti de care dispuneţi voi, tot din fragedă copilărie.

Să exemplificăm şi aceasta.

În anexa amintită veţi găsi tabelul cu substantive sârbeşti de genul masculin denumind fiinţe care la plural primesc desinenţa *-i*, iar accentul şi-l menţin pe prima silabă.

Doar puţine substantive, având acelaşi sens lexical, se regăsesc în ambele tabele. Vă daţi seama şi singuri de ce."

Şi astfel, la fiecare lecţie, urmând acelaşi principiu metodologic, aplicat însă la alt cod comunicaţional, elevii nu numai că îşi însuşesc cuvinte noi şi forme noi morfologice, dar încropesc texte proprii şi gândesc puţin câte puţin în limba pe care o învaţă.

Esenţial este că elevii „induc" propriile propoziţii în propriul text, de unde şi denumirea de *metodă inductivă de studiu.* Este adevărat, textele nu sunt tematice, dar sunt texte fireşti.

ANEXA

Substantive româneşti
de gen masculin, desemnând fiinţe, având accentul pe ultima silabă şi primind la plural desinenţa –i

şef	bancher	pasager	aviator
naş	chelner	autor	conducător
moş	bătăuş	fermier	desenator
hoţ	casier	geograf	educator
cioban	curier	importator	instalator
ţăran	partener	exportator	inventator
vecin	agronom	veterinar	înotător

BDD-A12974 © 2011 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:54:22 UTC)

ostaş	astronom	investitor	însoţitor
pescar	general	colecţionar	învăţător
zidar	inginer	proprietar	judecător
şofer	căpitan	consilier	patinator
actor	detectiv	alergător	traducător

Substantive sârbeşti
de gen masculin, desemnând fiinţe, având accentul pe prima silabă şi primind la plural desinenţa -i.

kraljević	bolničar	novinar	štampar
sinčić	direktor	obućar	takmičar
neprijatelj	doktor	pekar	tehničar
prijatelj	grafičar	podstanar	železničar
reditelj	hemičar	praktičar	deran
roditelj	inspektor	prefesor	docent
spisatelj	komičar	skulptor	student
učitelj	kuvar	slikar	sused
trener	majstor	smučar	turist
autor	muzičar	strugar	

După un anumit interval de timp, fixat de profesor, acesta le oferă elevilor un text tematic, alcătuit de el sau de altcineva. Elevii îl citesc, îl descifrează şi apoi sunt invitaţi să creeze texte proprii, de data aceasta tematice.

În acest scop, elevii selectează cuvintele necesare la forma necesară din şirurile de care dispun. Textul obţinut, text tematic, va fi un text firesc, în care nu prea este loc pentru greşeli. Pentru că elevii pornesc de la cuvinte având un anume sens lexical, dar nu de la forma de bază a acestora, pentru a le conjuga şi declina. Nu. Ei aleg cuvintele având sensul lexical de care au nevoie, dar îl aleg la formele dictate de codurile limbii pe care o învaţă. Eforturi mici, vizând efecte mari.

BDD-A12974 © 2011 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:54:22 UTC)

Credem că o astfel de abordare a învăţării limbilor contribuie într-o măsură mai mare la înţelegerea relaţiilor dintre elementele energetice din componenţa informaţiilor primare, dintre cuvintele verbale şi nominale din componenţa asamblajelor verbal-nominale, dintre elementele alcătuitoare ale propoziţiilor şi la perceperea gramaticii (a foneticii, morfologiei, sintaxei) şi a lexicului drept „pâinea noastră cea de toate zilele" nematerială, şi nu doar un domeniu ştiinţific ale cărui rosturi sunt accesibile numai specialiştilor.[1] Condiţia sine qua non pentru a utiliza metoda inductivă de învăţare a limbii este repartizarea cuvintelor acesteia în tabele paradigmatice, deci total diferit de modul de prezentare a aceluiaşi material lexical în cazul manualelor de tip deductiv.

FROM THE UNDERSTANDING OF THE SPEECH PHENOMENON TO THE OPTION FOR THE INDUCTIVE METHOD OF LEARNING THE LANGUAGE

Abstract

The world reality is a reality of informational type. The primary information composing it can be expressed by speaking subjects in the communication process with the help of sentences.

The conversion of the primary information into sentences, considered finite products of speech, is not made directly but with the help of a specific primary essence, named language, composed not of autonomous words but of verbal – nominal assemblies.

In order to convert, for example, the primary information THE SEED IS SPROUTING, which is understood by the seeing organ, in the sentence which is spoken and heard "The seed is sprouting", we need the verbal – nominal assembly the *seed is sprouting*, meaning the unity of sound primary essence composed of a certain noun at a certain form (the nominative case, in the singular) and of certain verb of a certain form (the 3rd person in the singular, present tense, the indicative mode, the active diathesis).

[1] De metoda inductivă de studiu, elaborată cu toate detaliile, se poate lua act pe baza manualului Viseslava Ciric, *Limba sârbă pe înţelesul tuturor,* Timişoara, USR, 1998-1999.

BDD-A12974 © 2011 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:54:22 UTC)

The relevant verbal – nominal assembly in its quality of primary essence unity becomes, by pronouncing by the speaking subject, a sentence, meaning communicational unity composed of subject and predicate.

The process is the following:

PRIMARY INFORMATION → *Verbal-nominal assembly* → Sentence
THE SEED IS SPROUTING → *the seed is sprouting* → The seed is sprouting.

We intentionally used different graphical characters in order to emphasize the different qualitative level of each of the three entities.

The primary information, due to the primary code that it shelters, acts as a stimulus to which the verbal – nominal assembly reacts as an excitement, due to the corresponding communicational code that it shelters.

PRIMARY CODE OF PRESENT ACTION →
Communicational code of present action

ACTION PERFORMER + CURENT ACTION
A nominal part of speech in the nominative + A verb in the present tense.

To each primary code corresponds a certain communicational code and based on each communicational code of certain type, thousands of verbal – nominal assemblies of the same type may come out; these verbal – nominal assemblies are to be converted into thousands of sentences by communication.

We exemplified only one of the primary codes and communicational codes among approximately one hundred which make the inter human communication possible.

In the work, we presented the way the speaking subjects equip their "phonic computer" with verbal and nominal words at the forms dictated by the different communicational codes.

Subsequently, the inductive method for learning the language is presented; this method follows the familiarizing path step by step with the communicational codes and nominal and verbal words at the forms dictated by these ones also with the procedures for composing the verbal – nominal assemblies and their conversion into sentences.

BDD-A12974 © 2011 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:54:22 UTC)